

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

*Bidrag
til den gamle
Sønderborg Latinskoles
og dens Lærerstands Historie.*

Af **Aage Dahl**, Sognepræst i Egen.

J. D. Nønkens Bogtrykkeri,
Sønderborg

De utrykte Hovedkilder til Sønderborg gamle Latinskoles Læreres Personalhistorie er Sønderborg Bys Kirkebøger, der for Fødsels- og Vielsesregistrets Vedkommende naar tilbage til 1618, for Dødsregistrets Vedkommende til 1711. Dette Register er for Tiden før 1711 suppleret med Sønderborg Kirkes Regnskaber for Aarene 1602, 1604—1605, 1606—1614.

Dertil er genneingaaet Akter vedrørende Kirke- og Skoleforhold i det kgl. prøjs. Staatsarchiv i Kiel, og H. N. A. Jensens efterladte Samlinger i Kiels Universitetsbibliothek.

Af trykte Kilder fremhæves Dr. Th. O. Achelis' Oversigt over Lærerstanden i Sønderborg i „Ekkehard“ 6. Aargang S. 75, der bygger paa Akter i Arkivet i Kiel, Grønlundske Papirer V i Ribe Latinskoles Bibliothek og nogle Akter i Lübeck Staatsarchiv vedrørende Sønderborg Kirkes og Skoles Legatstiftelser. Dertil Undersøgelser i de tyske Universiteters Matrikler vedrørende Lærernes Uddannelse og Studier.

Fremdeles H. N. A. Jensen: Kirchl. Statistik des Herzogthums Schleswig og Heimatblätter f. d. Kreis Sonderburg IV og V.

Forkortelser:

Adj. min. cum spe succ. Adjunctus ministerii cum spe successionis (Medhjælper i Embedet med Haab om at blive Efterfølger). B. — Børn. begr. = begravet. D. = Døbt. Dtr. = Datter (Døtre). d. v. s. = det vil sige. Eftm. = Eftermand. F. = Født. Form. = Formand. g. = gift. imm. = immatriculeret. Kbg. = Kirkebog. Kbh. København. konf. = konfirmeret. m. = mindst. Matr. = Matrikel. N. N. Navnet ukendt. ord. = ordineret. Raadm. = Raadmand. S. Søn (Sønner). s. A. = samme Aar. sm. St. = samme Sted. Sp. Sognepræst. stud. = Student. u. B. = uden Børn. ugl. = ugentlig. Univ. = Universitet. † = død.

A. *Oversigt over Skolens Historie.*

Sønderborg Statsskoles Oprindelse taber sig i Reformationaarhundredets dunkle Taage.

I Følge Kirkeordinansen af 1542 skulde der i alle Byer og Flækker i Hertugdømmerne oprettes Latin-skoler ¹⁾, og i Aarene derefter har man taget fat paa Tilvejebringelsen af det økonomiske Grundlag for denne Bestemmelses Gennemførelse.

13 V 1550 henlagde Kong Christiern III Indtægterne af det evige Vicarie ved Maria Alteret i St. Jørgens Kapellet i Sønderborg til Underhold for en latinsk Skole i Byen, og 1571 forøgede hans Enke, Dronning Dorothea, dette Legat ²⁾, men hvornaar Skolen først har begyndt at virke efter sin Bestemmelse, lader sig for Øjeblikket ikke fastslaa.

Omkring Aar 1570 var den i hvert Fald i Gang. Fra denne Tid findes Aar for Aar i Sønderborg gamle „Kerkswarenbook“ indført Udgifter til Skolemesterens Lønning. ³⁾

Undervisnings sproget var som overalt i Hertugdømmets Latinskoler tysk, og det til Trods for at Modersmaalet for det store Flertal af Eleverne var dansk, hvad der naturligt nok især i de første Skoleaar vil have lagt adskillige Vanskeligheder i Vejen for Undervisningen.

Ved Skolen har der i alt Fald en Tid virket 4 Lærere: Rektor, Conrektor, Kantor og Locatus (Hører).

Da den i Løbet af det 17' Aarhundrede var kommet i en ualmindelig slet Tilstand, foretog Byens Borgmestre og Raad ved Skrivelse af 17 XII 1697 en Reformering af Skolen. ⁴⁾

1) E. Michelsen: Udgave af Kirkeordinansens Tekst S. 68 i *Schriften des Vereins f. schlesw.-holst. Kirchengeschichte* I Rh. X.

2) *Heimatbl. f. Sonderburg* V S. 113 flg.

3) *Heimatbl. f. Sonderburg* IV S. 65.

4) *Heimatbl. f. Sonderburg* S. 66 flg.

Conrektoren afskediges, og i Fremtiden betjenes Skolen kun af tre Lærere: Rektoren, Kantoren og Regne- og Skrivemesteren. Den sidste har vel særlig haft Underskolen, den tyske Borgerskole, som sit Arbejdsfelt.

23 V 1727 foretages atter en Nyordning af Skolevæsenet, uden at det dog nu vides, hvad der foranledigede den, eller hvad den gik ud paa ¹⁾).

1806 ophævedes Latinklasserne, og Skolen omdannedes til en Borger- og Almueskole ²⁾).

Ogsaa her var med Undtagelse af Aarene 1850—1864 Undervisningssproget tysk. 1862—1864 sluttedes en lille dansk Realskole til Borgerskolen og fra 1865 en tysk Realskole. 1879 overtog Staten Skolen, og 1882 omdannedes den til „Realprogymnasium“. 1893 blev den Realskole. 1910 Overrealskole.

Efter Genforeningen opstod Latinskolen paany som den danske Statsskole i Sønderborg.

Den store smukke Skolebygning er opført paa Byens Bekostning og indviet 5. VIII. 1911.

Skønt der blandt den ældste Skoles Lærerkæfter findes tyskfødte Mænd, og dette blev Reglen efter 1864, maa det dog ikke herudfra sluttes, at det ogsaa har været Reglen før 1864. Hovedsagelig udgik Lærerne af Landets egne Børn, der i Lærerembederne hensled en kummerlig Tilværelse, til de dygtigere iblandt dem kunde glide ind i et af Omegnens Præstekald, mens de ringere aldrig naede videre, men forsumpede i Byens talrige Beværtninger.

Lønningerne var kun smaa. Af Kirkeregnskaberne fremgaar det, at Rektoren foruden sin faste Løn, hvis Størrelse jeg ikke har fundet, af Kirkekassen modtog 12 Mk. i Huslejegodtgørelse, for Tjeneste ved Bryllup og Daab 3 Mk. aarlig, for „den Seyer tho stellen“ $1\frac{1}{2}$ —2 Mk. aarlig.

1640 fik han for alene at have opvartet i Kirken i Pesttiden en ekstra Løn paa 20 Mk.

Konrektoren fik 80 Mk. aarlig i Løn. Ikke underligt, at de saa gerne vilde derfra, saa snart det var

1) Heimatbl. f. Sonderburg IV. S. 67.

2) Trap: Danmark 4' Udg. IX S. 528.

gørligt. Men ved den hyppige Skiften af Lærerkværterne og ofte middelmaadige Lærere maatte selvsagt Skolens Betydning blive lille. Meget søgt blev den aldrig, og det vil være faa Elever, der direkte fra den er afgaaet til Universiteterne. Oftest vil den have virket som Forskole for større Byers Latinskoler som Flensborg eller Haderslev her i Landsdelen, Odense i Kongeriget, Bordesholm i Holsten og Lübeck, Hamborg eller Lüneborg i Tyskland.

Man maa ikke mene, at Latinskolen med de tyske Underklasser i ældre Tid var den eneste Skole i Sønderborg. Der har ogsaa været en dansk Skole, og danske Skolemestre nævnes oftere i Kirkebøgerne. Nogen synderlig Betydning synes de dog heller ikke at have haft i ældre Tid.

B. Lærerstand til Latinskolens Nedlæggelse 1806.

I. Rektorer.

1. 1584—1589. **Niels Witte** eller Hvid, eller som han latiniserede sit Navn efter Tidens Skik: Nicolaus Albinus.

Vist F. Ullerup 1558 som Søn af Sognepræst der Johannes Witte. imm. Rostock . . VII 1581, imm. Wittenberg 6 VI 1584. . . XI 1589 Sp. Ullerup. 1632 fungerede han som Ordinator ved de sønderjydske Kirker.

† Ullerup 15 XI 1646 ¹⁾).

g. **Dorothea** F. 1552 † Ullerup 6. X 1619.

Hun var vistnok Enke efter hans Formand i Ullerup Ove Jensen Lundius, en Præstesøn fra Varnæs, der 1571 var blevet Sp. Ullerup, hvor han døde 4 XI 1589.

Niels Witte efterlod i hvert Fald 1 Datter, Catharina, der var gift første Gang med hendes Faders Kapellan Jacob Hermansen Lange, anden Gang med hendes Faders Eftermand Johan Jørgensen Lund.

1) Verein f. Kirchengesch. 2. Rh. IV S. 226. Falck: Sammlungen II S. 227 flg. Duus: Sundewitt S. 218.

2. 15. . .—160. . Andreas Brand.

Har maaske været Niels Wittes Eftermand. Var her 1595 og 1602.

Har muligvis været en Slægtning af Anders Christensen Brand, der var Sp. Nordborg 1621—1670. g. Flensborg Frue K. 6 VII 1595. . . . *Lütkesdatter*. Datter af Lütke Rebslager i Flensborg ¹⁾).

3. 160. .—1606. Johannes Slüter.

F. Sønderborg 15. . Søn af Jørgen Slüter. imm. Rostock 1600. 1606 Diakon Sønderborg. ord. sm. St. 7 IV og indsat 11 IV s. A. † Sønderborg 10. VII 1617. g. *Engeborch* † ca. 20 I 1638 ²⁾).

Efter hans Død ægtede hun 3 V 1618 i Sønderborg hans Eftermand i Diakonateret Johannes Thorsen, F. Flensborg 1593. † Sønderborg 20 XII 1658.

Af Sønnerne blev Hans 1637 Adj. min. cum spe succ. Grumtofte. † der 1643.

4. 1606—1639. Jacob Stresow.

„Bauensis Pomeranus“. 1604 Kantor Sønderborg. † Sønderborg ca. 5 IX 1639 af Pest.

g. *Margaretha* † ca. 30 VIII 1639 ³⁾).

5. 1639—1654. Christian Bruun.

1631 Hører Sønderborg 1635 Conrektor sm. St. † Sønderborg . . . IV 1654. begr. sm. St. 23 IV s. A. ⁴⁾).

1) Sønderborg Kirkeregnskab 1602. Reinhusen: Annales Flensburg S. 48.

2) Vor Hjemstavn S. 135. Sønderborg Kerkswarenbook. Sønderborg Kirkeregnskaber for 1617 og 1638.

3) Sønderborg Kirkeregnskaber over Klokkepenge 1639.

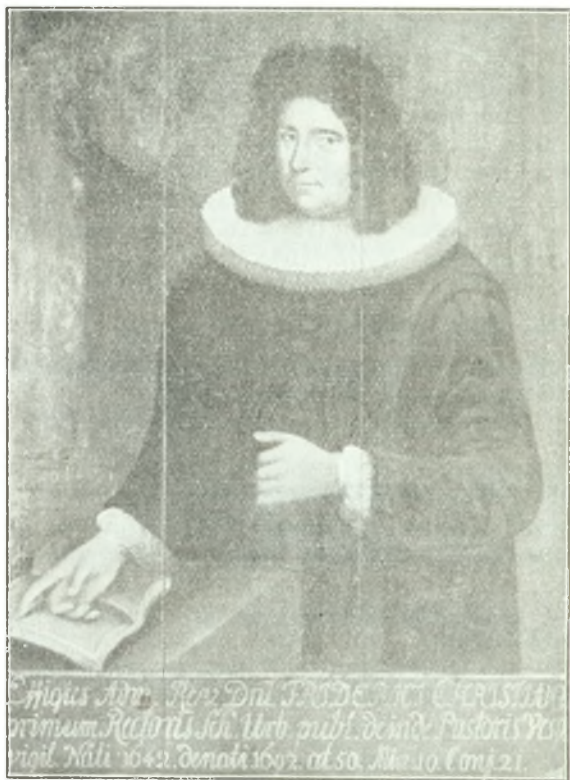
4) Sønderborg Kirkeregnskaber 1631 og 1639.

Næppe som Dr. Achelis antyder i „Ekkehard“ 6 Aarg. Nr. 5 S. 75 fra Haderslev og identisk med den i hans Bog: „Aus der Gesch. Hadersleben Johanneums“ S. 31 nævnte Christianus Bruun Haderslebensis, stud. Haderslev 1614. imm Wittenberg 1618.

Snarere hører han til Bruno Slægten fra Sottrup Præstegaard.

6. 165. .—16. . Martin Küchelmoder.(Kuchenmutter).

g. Sønderborg 25 IX 1659 *Mariche Lund*. F. 1630.
begr. Nordborg 26 X 1708. Datter af Erbgesessen i Ny-
bøl Jens Andersen Bjørnsen. Hun g. 2) Havnbjerg 5 VI
1670 Anders Madsen Beyerholm F. 1617. † Havnbjerg
15 XII 1675. 1647 Sp. Havnbjerg. Hun g. 3) Havnbjerg
12 V 1677 Peter Petersen Plate. F. Sønderborg 1645.
begr. Havnbjerg 8 X 1685. 1675 Sp. Havnbjerg. 1)

Friedrich Christian(i).

1) Nordborg og Havnbjerg Kbg.

7. 1671—1682. Friedrich Christian(i).

F. Sønderborg 6 XI 1642. Søn af Raadmand i Sønderborg Christian Hansen og Elenore Røper. 1662 Hofprædikant Østerholm. 1682 Vesperprædikant Sønderborg. † Sønderborg . . XI 1692. Billede i Kirken. g. Sønderborg 22 IX 1672 Anna Marie Jacobsdatter. D. Sønderborg 22 VI 1651. 1 S. 4 Dtr. Datter af Borgmester i Sønderborg Jacob Jensen.

Datteren Eleonore, F. Sønderborg 9 III 1675, blev gift med Faderens Efterfølger som Vesperprædikant Eberhard Jacobsen Vette, se under Conrektorere Nr. 6.

En Søster til hans Hustru: Anna Augusta Jacobsdatter var g. 1) Johannes Johansen Brandt, Vesperprædikant Sønderborg, 2) Nicolaus Nielsen Brandt, Sp. Sønderborg.

8. 1682—1697. N. N.

Hverken Vielsesregisteret eller Fødselsregistret nævner i disse Aaringer Navnet paa Rektoren. Kommunionbøgerne gaar ikke saa langt tilbage, og Kirke-regnskabet for disse Aar er tabt.

9. 1697—1732. Peter Lorentzen.

F. ca. 1664. Søn af Diggreve i Eidersted Peter Lorentzen. † Sønderborg 26 IV 1732. begr. sm. St. 15 V s. A. g. Sønderborg 17 X 1697 *Dorothea Sophie Hansen* 4 S. 5 Dtr. Datter af Kbm. & Silkekræmmer København Hans Hansen og Margaretha Brandt af Egen.

Af deres Børn blev den ældste Datter, Margaretha g. Eftm. Sønnerne: Peter, d. 7 III 1700 blev Sp. Svendstrup, Johannes, d. 10 VIII 1704 blev Sp. Haderslev Domk. Datteren: Dorothea Sophia d. 26 XII 1709 blev g. Johannes Hansen Krag, Sp. Nr. Løgum, og Sønnen Lorentz, d. 14 VI 1715 blev Sp. Ulkebøl.

10. 20 VI 1733—1741. Johannes Petersen.

F. Notmark 1705. Maaske Søn af Sp. Notmark Jørgen Conradsen Petersen og Anna Maria Johansdatter Brandt af Egen. imm. Königsberg 7 X 1729

† Sønderborg ved Nytaar 1741. begr. sm. St. 11 I s. A. g. Sønderborg 29 X 1733 *Margaretha Lorentzen*. D. Sønderborg 14 VIII 1698. † Sønderborg 22 XII 1749. begr. sm. St. 30 XII s. A. 2 S. 1 Dtr. Form. Datter.

11. 11 XII 1741—1749. Friedrich Maximilian Oeding.

F. Braunschweig 6 I 1702.

17. . Lærer Glücksburg. 17. . Vicerektor Friedrichstadt
† Sønderborg 16 I 1749. begr. sm. St. 23 I s. A. g. 17. . *Anna Elisabeth Oldenburg*. Mindst 1 S.

12. 3 X 1749—1786. Otto Christian Elieser Pfündel.

F. Magdeburg 1707. Søn af Sp. Magdeburg Wolfgang Heinrich Pfündel og Maria Elisabeth Pfündel cand. theol. † Sønderborg 6 IX 1786. begr. sm. St. 11 IX s. A. g. Asserballe 12 XI 1750 *Christine Thomsen*. D. Asserballe 3 II 1718. † Sønderborg 8 I 1794. begr. sm. St. 13 I s. A. 2 Dtr. Datter af Sp. Asserballe Johannes Thomsen (Flensborg) og Margrethe Møller ¹⁾.

13. 11 I 1788—1804. Johann Diedrich Dethlefsen.

F. 1757. ²⁾ Søn af Kniplingskræmmer i Tønder Hans Dethlefsen og Anne Tüchsen. stud. theol., men fik 25 IX 1787 Dispensation for Eksamen. † Sønderborg 27 XI 1804. begr. sm. St. 4 XII s. A. g. Sønderborg 6 III 1789 *Dorothea Charlotte Kalisch*. F. 1765. konf. Sønderborg 25 III 1781. 2 S. 3 Dtr. Datter af Premierløjtnant Reimer Dietrich von Kalisch og Maria Christina Sommerschild.

Hun g. 2) Sønderborg 27 II 1811 Johannes Stender. F. Sønderborg 19 XI 1764. Søn af Slagter i Sønderborg Michael Stender og Anna Margrethe Karberg. Slagtermester i Sønderborg. † Sønderborg 1 VIII 1821. begr. sm. St. 6 VIII s. A. g. 1) Sønderborg 12 X 1792 Catharina Maria Petersen. F. 1760. † Sønderborg 11 IV 1795. 2 Dtr. Datter af Toldvisitør

1) Asserballe Kbg.

2) Ikke fundet i Tønder eller Møgeltønder Kbg.

i Aarhus Peter Nielsen og Anna Michelsen. 2) Sønderborg 4 XII 1795 Anna Maria Christensen Schmidt. F 1768. † Sønderborg 13 VII 1810. 6 S. Datter af Kaadner i Sundsmark, Ulkebøl Sogn Christen Christensen Schmidt og Helena Jessen.

II. Conrektorere.

1. 1635—1639. Christian Bruun.

se Rektor Nr. 5.

2. 1639—1642. Samuel Nicolai.

F. Sønderborg 16. . Søn af Sp. Sønderborg Mag. Michael Nielsen. stud. Sønderborg. imm. Wittenberg & Rostock. imm. Kbh 3 X 1639 ¹⁾).

1642 Sp. Nybøl. ord. Glücksborg 9 II 1642. † Nybøl 25 X 1658. g. 2 V 1642 *Salome Jørgensdatter Lund*. F. Nybøl 16. . † Nybøl 12 XII 1679. 3 S. 3 Dtr. Datter af Sp. Nybøl Jørgen Jensen Lund og Salome Zachariasdatter Witte (Widing) ²⁾).

Af Børnene blev Datteren Dorothea, f. Nybøl 10 III 1644. g. Johannes Madsen, der efterfulgte Svigerfaderen som Sp. Nybøl.

3. 1643—16. . Christian Knurr.

Kun Navnet kendes.

4. 1659—1659 Claus Lorenzen.

F. Svendstrup 5 IX 1636. Søn af Sp. Svendstrup Carsten Lorenzen og Anna Sabine Nicolaisdatter Brandt. stud. Odense 16. . imm. Greifswald. imm. Rostock. . . VI 1659. 28 X 1659 Sp. Stepping--Frørup 1660--1665 Provst Tyrstrup Herred. † Stepping 20 IX 1691. begr. sm. St. 4 X s. A. g. 1) 16. . *Anna*

1) Birket-Smith: Kbh. Univ. Matr. I S. 154.

2) Nybøl Kbg. Schriften d. Verein f. Schlew.-Holst Kirchengesch. 2 Rh. IV S. 229. H. N. A. Jensens Saml. II S. 115 (Mskr. i Kiels Univ. Bibl.). Duus: Sundewitt S. 100.

Clausdatter Caspergaard. F. Vonsbek 16. . † Stepping . . XI 1685. begr. s. St. 24 XI s. A. 2 S. 1 Dtr. Datter af Sp. Vonsbæk Claus Jensen Caspergaard og Sophia . . . 2) 4 X 1687 *Ingeborg Nissen*. † Hjærndrup 1749. begr. Stepping 7 VI s. A. m. 1 Dtr. Datter af Tingskriver Nis Petersen og Thale . . . 1) Hans I Hustru var Enke efter Form. som Sp. Stepping—Frørup Laurentius Brodersen, der døde i Haderslev 20 IV 1659, da han under Krigen var flygtet der til Byen. Hans II Hustru ægtede 15 XI 1692 Eftermanden Pastor Wilhelm Heinrich Schumacher, en Slægting af Griffenfeld. Han døde i Stepping 24 VIII 1724.

5. 1668—1697. Christian Nordmann.

Vist d. Sønderborg 12 IX 1630. Søn af Claus Nordmann Goldsmidt og Freuweke Karstensdatter. entl. 1697. Ansat 1698 til at holde daglig Sang- og Bedetimer i St. Jørgens Hosp. for en Løn af 2 Mk. ugl. g. 1) Sønderborg 15 XI 1668 *Anna Nisdatter*. D. Sønderborg 23 III 1638. Mindst 5 S. 2 Dtr. Datter af Bager i Sønderborg Nis Knutzen og Anna Jensdatter. 2) Sønderborg 16 IX 1697 . . . Jacob Schlachters Enke.

6. 1698— Vette.

Antagelig *Eberhard Jacobsen Vette*. F. Ullerup 11 X 1666. Søn af Sp. Ullerup Jacob Eberhardsen Vette og Mette Joachimsdatter Holst. 1693 Vesperprædikant Sønderborg. Hertil er sagtens 1698 Stillingen som Conrektor blevet knyttet. Vette var den sidste Conrektor ved Sønderborg Latinskole. † Sønderborg 9 VIII 1736. begr. sm. St. 21 VIII s. A. g. Sønderborg 14 XI 1693 *Elenora Friedrichsdatter*. D. Sønderborg 14 III 1675. † Sønderborg 27 VIII 1749. 6 S. 7 Dtr. Datter af Rektor Nr. 7. Af Børnene blev Jacob, d. 2 III 1714 Sp. Adsbøl—Graasten, Anna Elenore

1) Aastrup & Stepping Kbg. Jensen: Sam. II S. 315.
N. H. Lorenzen: Sl. Lorenzen S. 3. Rhode: Haderslev Amt S. 342
fgl. Sønderj. Aarb. 1905 S. 108.

D. 26 I 1701 g. Christian Hammerich, Sp. Ullerup, og Engeburg Catharina D. 2 III 1703 g. Gerhard Clausen, der blev Svigerfaderens Eftm. som Vesperprædikant i Sønderborg.

III. Kantorer.

1. 1604—1606. Jacob Stresow.

Se Rektor Nr. 4.

2. ? ? 1615—1616. Johannes Johansen Monrad.

F. Ketting 1593. Søn af Sp. Ketting Johannes David-
sen Monrad og Anna Johansdatter Vaget. imm.
Kbh. 22 III 1615. ¹⁾ Var da Magister. Dr. Achelis næv-
ner ham som „Skolemester“ fra 1615—1616.

Det er næppe tænkeligt, at han har været Skoleme-
ster ved den lille danske Skole. Rektor kan han ikke
have været. Enten maa han have været Skolemester
d. v. s. Rektor ved en anden Skole, maaske Nordborg,
eller ogsaa maa han have indehaft et af de andre
Lærerembeder ved Skolen her. Jeg har intet Spor fundet
af hans Virksomhed her og tør ikke give ham nogen
sikker Plads i Rækken. 1616 Adj. min. cum spe
succ. Nordborg. 1618 Sp. sm. St. † Nordborg 25 VII
1621. g. 1616 *Magdalene Hieronymusdatter*. F. Nord-
borg 1598. † Nordborg 10 VI 1638. begr. sm. St.
14 VI s. A. 3 S. Datter af Sp. Nordborg Hieronymus
Eriksen og Karen Kuchenmutter. ²⁾

Hun g. 2) Nordborg 16 VI 1622 Anders Christensen
Brand, der blev hendes Mands Eftermand i Nord-
borg.

3. 1626—1629. Joachim Hempingius.

F. Lübeck 16.. imm. Rostock.. VI 1622
1630 Diacon Sørup. † Sørup 1669. g. Sønderborg
21 V 1626 *Dorothea* . . . , Enke efter Tønnies Clementz.

4. ? ? 1631—1634. Christian Bruun.

Kaldes „Underskolemester“. se Rektor Nr. 5.

1) Birket-Smith: Kbh. Univ. Matr. I S. 17.

2) Nordborg Kbg.

5. 1661—1689. Samuel Becker.

F. Weimar 16.. imm. Königsberg 1 V 1648. 1649 Kantor Haderslev. entl. 1689. † Sønderborg før 1711. g. 1) Sønderborg 29 XII 1661 *Birtha Hansdatter*. F. Sønderborg 16.. † Sønderborg 166.. Datter af Raadm. Sønderborg Hans Lorentzen og Catharina Brandt. 2) Sønderborg 30 V 1664 *Kirstine Lorentzdatter* F. 1645. † Sønderborg 11 II 1719. begr. sm. St. 15 XII s. A. Mindst 1 Dtr. Lorentz Beckers Datter ¹⁾. Datteren Brigitta blev g. Eftm.

6. 1692--1715. Johann Hinrich Flemming.

F. 15 I 1664. † Sønderborg 7 IV 1715. begr. sm. St. 12 IV s. A. g. Sønderborg 3 VII 1692 *Brigitta Becker*. D. Sønderborg 11 VII 1675. † Sønderborg 11 II 1747. begr. sm. St. 15 II s. A. Form. Datter.

7. 1715—1727. Zacharias Spiller.

F. Kammin, Pommern 16.. imm. Kiel 15 IV 1710. ²⁾ † Sønderborg 27 IX 1727. begr. sm. St. 3 X s. A. g. *Eva Elisabeth Reuter*. . . 3 S. 2 Dtr.

8. 18 III 1728—174.. Christopher Knølcke.

F. Tønder 25 XI 1703. Søn af Stadsmusikant og Organist Tønder Christian Knølcke og . . . imm. Kiel 13 IV 1722. 1739 Till. Organist Sønderborg. g. Sønderborg 16 XI 1728 *Sophia Maria Clausen*. D. Sønderborg 4 XII 1701. 2 S. 1 Dtr. Datter af Organist i Sønderborg Johann Clausen og Margaretha Catharina Sachmann. ³⁾

9. 1747—1766. August Günther Hönicka.

Begavet, men fordrunken. afsat 2 VI 1766. g. Sønderborg 5 IX 1747 *Anna Barbara Dolch* D. Sønderborg 26 IX 1728. 2 S. 2 Dtr. Datter af Skrive- og Regnemester i Sønderborg Joachim Georg Dolch og Christina Margaretha Hoffmann. ¹⁾

1) Personalh. Tidssk. 7 Rk. VI. S. 134. Achelis: Aus der Gesch. des Haderslebener Johanneums S. 4.

2) Gundlach: Kiels Univ. Matr. S. 64.

3) Tønder Kbg.

4) Die Heimat 1929 S. 270 flg.

10. 17 III 1767—1791. Valentin Juhl.

F. Flensborg 1735. Søn af Dansk Præst ved Helligaands K., Flensborg Jacob Jørgensen Juhl og Margaretha Dorothea Valentiner. 1791 Kantor Tønder. † Tønder 21 IV 1818. begr. sm. St. 22 IV s. A. g. 17. . *Cæcilia Matzen*. F. 1737. † Tønder 29 VIII 1808. begr. sm. St. 1 IX s. A. 2 S. 4 Dtr. Datter af Skipper Mathias Matzen og Cæcilia Gorrissen.¹⁾ Sønnen: Jacob, F. Sønderborg 25 III 1777 blev Sp. Sommersted.

11. 1791 - 1806. Søncke Nissen.

F. Østerby, Medelby 1759. Søn af Gaardejer Nis Lorenzen og Sidsel Lorenzen.

Efter Latinskolens Nedlæggelse 1806 fortsatte han som Lærer ved den tyske Borgerskole i Sønderborg. † Sønderborg 24 XII 1831 begr. sm. St. 2 I 1832. g. 1) Sønderborg 27 IX 1791 *Anna Maria Boysen*. F. Sønderborg 24 III 1769 † Sønderborg 22 II 1793. begr. sm. St. 27 II s. A. 1 S. Datter af Raadm. Sønderborg Peter Lorentzen, kaldet Boysen og Anna Maria Thomsen. 2) Sønderborg 31 X 1798 *Anna Christina Boysen*. F. Sønderborg 28 III 1760. † Sønderborg 9 IV 1824. begr. sm. St. 16 IV s. A. u. B. Søster til I Hustru. 3) Sønderborg 10 X 1824. *Maria Margrethe Kellmer*. u. B. III Hustru var Enke efter Skibskaptajn i Sønderborg Lorenz Lange. F. Sønderborg 26 X 1768. Søn af Jens Lange og Helena Maria Karberg. † Sønderborg 16 VIII 1820. Sønnen: Peter Nissen, F. 3 I 1792 blev Sp. Horsbøl. Broderen Lorenz var Sp. Kegnæs (se Skrive- og Regnemester Nr. 4). En anden Broder: Lorenz Andreas var Sp. Øsby.

IV. Hørere (Locati).

1. 15. .—1583. Hans Jørgensen. (Sagittarius)

Maaske F. Svendstrup 15... Søn af Sp. Svendstrup Jørgen Jensen. imm. Rostock 1589. 1593 Sp. Havnbjerg. † 19 I 1606 efter langvarig Sygdom. g. 159. . *Karen Rasmusdatter*. F. Havnbjerg 1576.

1) Tønder Kbg.

† Havnbjerg 13 XII 1641. 4 S. 2 Dtr. Datter af Sp. Havnbjerg Rasmus Hansen. Hun g. 2) Havnbjerg 13 VI 1606 Christen Brunquertsen. F. Sønderborg 1586. † Havnbjerg 18 IV 1647. 1606 Sp. Havnbjerg. 1)

2. 1. . .—1616. Jørgen Bruun.

F. 15. . Maaske Søn af Sp. Sottrup Peter Petersen Bruno og Agnethe Bruun. Han er i hvert Fald ord. s. D. som dennes Eftm. Niels Petersen Bruno. Formodningen er dog ikke ganske sikker, ligesom Niels Brunos Omtale af hans Død ikke synes at støtte den. 1616 Diakon Egen. ord. Broager 1 XI s. A. † Egen Januar eller Februar 1618. 2)

3. 1616—1620. Henricus Schele.

F. Rostock 15. . imm. Königsberg 13 IV 1616. 1620 Diacon Klægsbøl (Klixbüll). Tiltraadte Embedet i Klægsbøl som en velhavende Mand, men blev ludfattig paa Grund af Kaldets usle Indtægter. Efter ham blev Diakonateret da ogsaa nedlagt.

4. 1620—1623. Peter Clausen. (Nicolai)

F. Sønderborg 9 XI 1594. Søn af Tingskriver i Sønderborg Claus Petersen og Mathiasdatter Brandt. imm. Rostock . . 1620. 1623 Adj. min. cum. spe. succ. Oksbøl. ord. 9 IV s. A. inds. 20 IV s. A. Forvaltede tillige Diakonateret i Oksbøl. . . IV 1630 Sp. sm. St. † Oksbøl 1676. begr. sm. St. 7 VI s. A. g. 1) Oksbøl 5 X 1623 *Dorøthea Johansdatter Monrad*. F. Ketting 1604. † Oksbøl 1643. begr. sm. St. 11 XII s. A. Mindst 7 B. Datter af Sp. Ketting, Provst Johannes Davidsen Monrad og Anna Johansdatter Vaget. 3) g. 2) 16. . *Sophie Hedewig Nicolaisdatter Bruun*. F. Sottrup 1620. † 1705. Vist u. B. Datter af Sp. Sottrup Niels Petersen Bruno og Mariche Petersdatter Fabricius. Hun g. 2) Nordborg 8 VI 1680 Frederik Lorenzen, Køkkenskriver paa Nordborg Slot.

1) Nordborg og Havnbjerg Kbg.
2) Verein f. Kirchengesch. 2 Rh. IV S. 218.
3) Nordborg og Oksbøl Kbg.

Af Børnene blev Johannes, Diakon i Egen, Maria (Mariche) gift med Faderens Eftm. i Oksbøl Morten Nielsen og Niels Sp. Bedsted.

5. 1735—1737. Hans Clasøn.

Maaske D. Sønderborg 19 III 1706. Søn af Skomagervend i Sønderborg Claus Hansen og Catharina Dethlefs. imm. Wittenberg 17. . imm. Kbh. 25 XI 1733. 1737 Adj. min. cum. spe succ. Kegnæs. † eller forfl. 1749.

V. Skrive- & Regnemestere.

1. 17. .—1727. Franciscus Hoffmann.

Kaldes „Bogholder og tysk Skolemester ved Byskolen“, senere Skrivemester. † Sønderborg 10 II 1727. begr. sm. St. 18 II s. A. g. *Margaretha* F. 14 IV 1664. † Sønderborg 23 VIII 1739. begr. sm. St. 28 VIII s. A. 1 S. 2 Dtr. Datteren Christine Margrethe blev g. Eftm.

2. 1727—1733. Joachim Georg Dolch.

F. 1703. † Sønderborg 7 X 1733. begr. sm. St. 14 X s. A. g. Sønderborg 10 VII 1727 *Christine Margrethe Hoffmann*. D. Sønderborg 28 III 1702. † Sønderborg 3 V 1773. begr. sm. St. 11 V s. A. 2 S. 2 Dtr. Form. Dtr. Hun g. 2) Eftm. Sønnen Franciscus Dolch, D. Sønderborg 1732, blev Diacon Breklum. Datteren Anna Barbara blev g. August Günther Hönicka, se Kantor Nr. 9.

3. 1733—1773. Johann Jacob Krüger.

F. Lübeck 1709. Søn af Skipper i Lübeck Nicolai Krüger og Agnethe Schultz. † Sønderborg 5 IX 1778. begr. sm. St. 11 IX s. A. g. Sønderborg 25 V 1734 *Christine Margrethe Hoffmann*, Form. Enke. 2 S. 2 Dtr. Sønnen Georg Joachim Krüger blev Diakon St. Peter, Eidersted.

4. 1779—1796. Lorenz Nissen.

F. Østerby, Medelby Sogn 1 II 1754. Broder til Kantor Nr. 11. Autodidakt. 1769 Underlærer Paar-toft. 1770 Hjælpelærer Ll. Volstrup. 1773 Hjælpelærer

Heredsby-Svendsby, Sørup Sogn. 1774 Underlærer Lyksborg. 1775 Husiærer Lindskov Mølle. s. A. Huslærer Hollenæs. 1778 Organist og Degn Koslev, hvorfra han kom til Sønderborg.

Fremstillede sig til Overkonsistorialeksamen uden nogen Sinde at have besøgt Skole eller Universitet. cand. Gott. 1795. 2 Kar. 8 IV 1796 Dansk Præst Helligaands Kirke Flensborg. ord. Tønder 5 V 1796, inds. 16 VI s. A. Rationalist til Fingerspidserne.

Lorenz Nissen.

Hans Valgsprog var: Et Menneske kan, hvad han vil, naar blot det ikke i sig selv er en Umulighed! 1812 indførte han Evang.-kristl. Salmebog. Hans Betydning i Sognet var stor, og han havde en meget god Kirkegang. Det lykkedes ham at bringe det i høj Grad forfaldne Skolevæsen paa Kegnæs paa Fode. Han var praktisk dygtig som Snedker, Mekaniker og Smed. Smedie havde han i Præstegaardens Forstue. Han lavede et Orgel, der endnu findes paa Kirkens Loft; men han led den Tort, at Menigheden, da Orgelet var opstillet, modsatte

sig dets Brug, „for at ikke Kirkesangen skulde lide Skade!“. Sikkert var Modstanden organiseret af Degnen, der ikke vilde spille. I sit huslige Liv havde han tunge Sorger i sine sidste Aar. En Søn, der var Styrmand, hængte sig i Præstegaarden, og Sønnen, der var Kapellan, voldte ham adskillig Bekymring ved sit forargelige Forhold. Han udgav sin „merkwürdige“ Selvbiografi: „Meine Wege und Umwege zur Kirche“, et ikke uinteressant Skrift, der vidner om, at han trods sin rationalistiske Livsopfattelse har været en gudhengiven Kristen i Besiddelse af en sjælden Handlekraft, trøstigt Mod og plefrit Liv. Overlærer Grünfeld i Slesvig, der stammede fra Kegnæs, har udgivet to Foredrag om ham.

† Kegnæs 24 II 1842. begr. sm. St. 7 III s. A. g. 1779 *Anna Marie Amalie Richelsen*. F. Hollenæs I VIII 1762. † Kegnæs 11 I 1818. begr. sm. St. 19 I s. A. 9 S. 6 Dtr.

Led i 10 Aar af Leddegigt, som helt krumbøjede hende. Datter af Skipper Mikael Friedrich Richelsen og Anna Kathrine Simonsen.¹⁾

Af Børnene blev Sønnen Christian Friedrich Nissen, F. 21 X 1798, Kapellan hos Faderen og siden til sin Død hans Eftermand paa Kegnæs.

5. 1796—1839. Hans Peter Hansen.

F. Westerland, Sylt 14 VII 1765. Søn af Degn i Westerland, Sylt Peter Hansen og Meiken Klein. Fortsatte efter Latinskolens Nedlæggelse som Skrivemester ved den tyske Borgerskole. † Sønderborg 9 XI 1836. begr. sm. St. 15 XI s. A. g. 17. . . *Katharina Dorothea Petersen*. F. 1765. † Sønderborg 7 I 1823. begr. sm. St. 16 I s. A. u. B. Datter af Sandemand og Boelsmand i Ranmark, Munkbrarup Jens Petersen og Sophia Catharina Hansen.

1) Kegnæs Kbg.

Navneregister.

R---Rektor, C---Conrektor, K - Kantor, H Hører,
S---Skrive- og Regnemester.

Albinus, Nicolaus, se Witte.

Becker, Brigitta 22, Lorentz 22, Samuel, K. 22

Beyerholm, Anders Madsen 16

Bjørnsen, Jens Andersen 16

Boysen, Anna Christina 23, Anna Maria 23

„ Peter (Lorentzen) 23

Brand, Anders Christensen 15, 21, Andreas, R. 15

Brandt, Mathiasdatter 24

„ Anna Maria Johansdatter 17

„ Anna Sabina Nicolaisdatter 19, Catharina 22

„ Johannes Johansen 17, Margaretha 17

„ Nicolaus Nielsen 17

Brodersen, Laurentius 20

Brunckertzen, Christen 24

Bruno, Slægten 15, Niels Petersen 24, Peter Petersen 24

Bruun, Agnethe 24, Christian, R. C. H. 15, 19, 21

„ Christianus 15, Jørgen, H. 24

„ Sophia Hedewig Nicolaisdatter 24

Caspergaard, Anna Clausdatter 19 flg, Claus Jensen 20

Christiern III, Konge af Danmark 12

Christian(i), Friedrich, R. 17

Clasen, Hans, H. 25

Clausen, Gerhard 21, Johann 22, Peter, H. 24

„ Sophia Maria 22

Clementz, Tønnies 21

Dethlefs, Catharina 25

Dethlefsen, Hans 18, Johann Diederich, R. 18

Dolch, Anna Barbara 22, 25, Franciscus 25

„ Joachim Georg, S. 22, 25

- Dorothea, Dansk Dronning 12
" g. Clementz & Hempingius 21, g. Witte 14
Engeborch, g. Slüter & Thorsen 15
Eriksen, Hieronymus 21
Fabricius, Mariche Petersdatter 24
Flemming, Johann Hinrich, K. 22
Flensborg, Johannes Thomsen, se Thomsen
Friedrichsdatter, Eleonore 17, 20
Goldsmidt, Claus Nordmann 20
Gorriksen, Cæcilia 23
Griffenfeldt 20
Grünfeld, Overlærer 27
Hammerich, Christian 21
Hansdatter, Birtha 22
Hansen, Christian 17, Claus 25, Dorothea Sophia 17
" Hans 17, Hans Peter, S. 27, Peter 27
" Rasmus 24, Sophia Catharina 27
Hempingius, Joachim, K. 21
Hieronymusdatter, Magdalene 21
Hoffmann, Christine Margrethe 22, 25, Franciscus, S. 25
Holst, Mette Joachimsdatter 20
Hvid, Niels, se Witte
Hønicka, August Günther. K. 22, 25
Jacobsdatter, Anna Augusta 17, Anna Maria 17
Jensdatter, Anna 20
Jensen, Jacob 17, Jørgen 23
Jessen, Helena 19
Juhl, Jacob 23, Jacob Jørgensen 23, Valentin, K. 23
Jørgensen, Hans, H. 23
Kalisch, Dorothea Charlotte 18, Reimer Dietrich von 18
Karberg, Anna Margrethe 18, Helena Maria 23
Karstensdatter, Freuweke 20
Kellmer, Maria Margrethe 23
Klein, Meiken 27
Knurr, Christian, C. 19
Knutzen, Nis 20
Knølcke, Christian 22, Christopher, K. 22
Krag, Johannes Hansen 17
Krüger, Georg Joachim 25, Johann Jacob, S. 25
" Nicolai 25

- Kuchenmutter, Karen 21, Martin, se Küchelmoder
Küchelmoder, Martin, R. 16
Lange, Jacob Hermansen 14, Jens 23, Lorenz 23
Lorentzdatter, Kirstine 22
Lorentzen, (Lorenzen), Carsten 19, Claus, C. 19
 " Dorothea Sophia 17, Frederik 24
 " Hans 22, Johannes 17, Lorentz 17
 " Margaretha 17, 18, Nis 23, Peter, R. 17
 " Peter 17, Peter 17, Peter, se Boysen
 " Sidsel 23
Lund, Johann Jørgensen 14, Jørgen Jensen 19
 " Mariche 16, Salome Jørgensdatter 19
Lundius, Ove Jensen 14
Lütke, Rebslager 15
Lütkesdatter, . . . g. Brand 15
Madsen, Johannes 19
Margaretha, g. Hoffmann 25, g. Stresow 15
Matzen, Cæcilia 23, Mathias 23
Michelsen, Anna 19
Monrad, Dorothea Johannesdatter 24
 " Johannes Davidsen 21, 24
 " Johannes Johansen, K. 21
Møller, Margrethe 18
Nicolai, Peter, se Clausen, Samuel, C. 19
Nielsen, Michael 19, Morten 25, Peter 19
Nisdatter, Anna 20
Nissen, Christian Friedrich 27, Ingeborg 20
 " Lorenz, S. 23, 25, Lorenz Andreas 23
 " Peter 23, Søncke, K. 23
Nordmann, Christian, C. 20
Oeding, Friedrich Maximilian, R. 18
Oldenburg, Anna Elisabeth 18
Pedersen, Claus
Petersdatter, Maria (Maricke) 25
Petersen, Catharina Maria 18, Claus 24, Jens 27
 " Johannes, R. 17, Johannes 25
 " Jørgen Conradsen 17
 " Katharina Dorothea 27, Nis 20
Petræus, Niels 25
Pfundel, Maria Elisabeth 18, Otto Christian Elieser, R. 18

- Pfündel, Wolfgang Heinrich 18
Plate, Peter Petersen 16
Rasmusdatter, Karen 23
Reuter, Eva Elisabeth 20
Richelsen, Anna Maria Amalia 27, Mikael Friedrich
Røper, Eleonore 17
Sachmann, Margaretha Catharina 22
Sagittarius, Hans, se Jørgensen
Samuelsdatter, Dorothea 19
Schele, Henricus, H. 24
Schlachter, Jacob 20
Schmidt, Anna Marie Christensen 19
" Christen Christensen 19
Schultz, Agnethe 25
Schumacher, Wilhelm Heinrich 20
Simonsen, Anna Cathrine 27
Slüter, Hans 15, Johannes, R. 15, Jørgen 15
Sommerschild, Maria Christina 18
Sophia, g. Caspergaard 20
Spiller, Zacharias, K. 22
Stender, Johannes 18, Michael 18
Stresow, Jacob, R. 15, 21
Thale, g. Petersen 20
Thomsen, Anna Maria 23, Christina 18, Johannes 18
Thorsen, Johannes 15
Tüchsen, Anne 18
Vaget, Anna Johannesdatter 21, 24
Valentiner, Margaretha Dorothea 23
Vette, Anna Eleonora 20, Eberhard Jacobsen 17, 20
" Engeburg Catharina 21, Jacob 20
" Jacob Eberhardsen 20
Widing, Salome, se Witte
Witte, Catharina 14, Johannes 14, Niels, R. 14, 15
" Salome Zachariasdatter 19.
-

Tilføjelser og Rettelser

til

Bidrag til den gamle Sønderborg Latinskoles og dens Lærerstands Historie.

Af **Aage Dahl**, Sognepræst i Egen.

I. Rektorer.

Nr. 2. *Andreas Brand* døde maaske som Diakon i Schönberg i Holsten 1643.

II. Conrektorer.

Nr. 2. *Samuel Nicolai* var født i Sønderborg 1610 —1615. imm. Rostock 1631.

Nyt Nr. 4. **16.. —1659. Johann Volckmar Rottcher.**

F. Gr. Sommern, Erfurt 19 II 1634. 16.. Magister. 1659 Præst Haddeby & St. Johannes Klosteret, Slesvig. 1669 Archidiakon Slesvig Domk. 1685 Sp. sm. St. inds. 19 X s. A. † Slesvig 18 IX 1702. g. 16... *Christina Jørgensdatter Fabricius*. Mindst 1 S. 2 Dtr. Datter af Sp. Haddeby Georg Lorentzen Fabricius.

De flg. Nr. forhøjes med 1.

IV. Hørere.

Nr. 3. *Henricus Schele*. imm. Greifswald 1615.

Nr. 4. *Peter Clausen*. Moderen hed Maria Mathiasdatter Brandt. Hans 2. Hustru *Sophie Hedewig Nicolaisdatter Bruun* var født 1626.

Nr. 5. *Hans Clasen*. Døbt Sønderborg 20 X 1695. Søn af Borgmester Sønderborg Mathias Clausen og Agnes Hedwig Petersen af Glücksburg. cand. Kbh. 1734.